

Vážený pán
František Bednár
predseda SZBPV
Nám. sv. Egídia 102/10
058 01 Poprad

Vaše číslo/list zo dňa:

Naše číslo/záznam:
S-MSSR-002710/2024

Vybavuje/klapka:
Beráková/91 399

Bratislava
8. 3. 2024

VEC: Žiadosť o podanie návrhu na novelu zákona č. 365/2020 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom a novelu zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji) – odpoveď

Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) bola doručená Vami podpísaná a nedatovaná žiadosť o podanie návrhu na novelu zákona č. 365/2020 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom a novelu zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji.

V úvode sa Vám chceme poďakovať za Vašu snahu chrániť práva občanov, ktorí boli aktívni v boji proti komunistickému režimu a tým prispeli k jeho zvrhnutiu a dali možnosť Slovenskej republike stať sa demokratickou spoločnosťou. Na margo uvedeného je ale súčasne potrebné uviesť, že práv v demokratickej spoločnosti sa možno domáhať len v zmysle a v súlade so zákonom, a akýkoľvek iný postup je vylúčený.

Ako jeden z oslovených ústredných orgánov štátnej správy sa vyjadríme k Vašej žiadosti len vo vzťahu k našej vecnej príslušnosti, a teda k Vaším námietkam pokiaľ ide o Ústav pamäti národa (ďalej len „ústav“) a k zákonom, ktoré sú v našej gescii a súvisia s činnosťou ústavu [zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 119/1990 Zb.“), zákon č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 219/2006 Z. z.“) a zákon č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 - 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa) (ďalej len „zákon o pamäti národa)].

K Vašej žiadosti uvádzame nasledovné:

Podľa § 6 zákona č. 219/2006 Z. z.

„(1) Účastníkom protikomunistického odboja je občan, ktorý bol politickým väzňom alebo bol z politických dôvodov internovaný, alebo bol v období rokov 1948 až 1953 zaradený do vojenských táborov nútených prác, alebo bol v rokoch 1944 až 1946 civilnou osobou protiprávne násilne odvečnenou do bývalého Zväzu sovietskych socialistických republík a do táborov, ktoré mal bývalý Zväz sovietskych socialistických republík zriadené v iných štátoch.

(2) Podľa tohto zákona je politickým väzňom ten, kto bol v rozhodnom období obmedzený na osobnej slobode väznením, zaradením do tábora nútených prác, protiprávne násilne odvečený alebo internovaný pre svoj aktívny odboj proti komunistickej moci z dôvodov politických, náboženských, či z ďalších dôvodov súvisiacich s protikomunistickým odbojom.“

Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 219/2006 Z. z.

„(1) O priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja rozhoduje Ústav pamäti národa na základe písomnej žiadosti“.

Vo Vašom podaní uvádzate, že po nadobudnutí účinnosti zákona č. 365/2020 Z. z. a neočakávanom náraste počtu žiadateľov ústav, zrejme na podnet ministerstva financií, v snahe znížiť počet žiadostí a tým aj finančné náklady štátu, zmenil kritéria pre priznanie postavenia účastníka a veterána protikomunistického odboja v rozpore s ustanovením § 6 zákona o protikomunistickom odboji, čo je neprípustnou retroaktivitou, ktorá je porušením základných princípov právneho štátu. Týmto ústav podľa Vás arbitrálne porušuje nielen zákon o protikomunistickom odboji, ale aj samotný zákon o pamäti národa a o žiadostiach o priznanie postavenia účastníka a veterána protikomunistického odboja už nerozhoduje komisia zložená aj zo zástupcov občianskych združení zastupujúcich politických väzňov tak, ako tomu bolo v minulosti, ale ústavom určení zamestnanci.

K uvedenému tvrdeniu uvádzame, že ustanovenie § 6 zákona č. 219/2006 Z. z. nebolo zákonom č. 365/2020 Z. z. menené. Súčasne Vám dávame do pozornosti, že o žiadostiach o priznanie postavenia účastníka a veterána protikomunistického odboja nikdy nerozhodovala komisia zložená aj zo zástupcov občianskych združení zastupujúcich politických väzňov, ale na rozhodnutie bol vždy príslušný ústav (§ 11 ods. 1 zákona č. 219/2006 Z. z.).

Vo Vašej žiadosti tiež namietate postup ústavu, kedy mal tento podľa Vás selektovaním odporcov a obetí komunizmu, v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a antidiskriminačným zákonom, arbitrálne uprednostňovať pri priznávaní postavenia veterána protikomunistického odboja členov reholí, ktorí neboli pre svoje konanie odsúdení, ale len dočasne internovaní po zrušení reholí a na druhej strane, v rozpore s účelom zákona o protikomunistickom odboji za veteránov protikomunistického odboja nepovažuje tých, ktorí proti komunizmu skutočne aj bojovali so zbraňou v ruke ako účastníci zahraničného odboja. Uvádzate, že týmto postupom ústav spochybnil inštitút veterána protikomunistického odboja tým, že za veteránov považoval členov reholí, ktorí neboli ani odsúdení a podľa náboženského presvedčenia sa ani nemohli zúčastniť aktívneho odboja proti komunistickému režimu. V rozpore s tým, za veteránov protikomunistického odboja nepovažoval účastníkov zahraničného odboja v rokoch 1946 - 1954 v Indočíne alebo násilne odvečených, ktorí zomreli počas transportu alebo v pracovných táboroch označených GULAG.

K týmto vyjadreniam uvádzame, že z aplikačnej praxi sme si nie vedomí žiadneho inštitucionálneho alebo systémového zlyhania ústavu. To, že v sa konaniach vyžadujú aj dôkazy/podklady o preukázaní tvrdených skutočností (napr. o preukázaní účasti v odboji proti komunistickému režimu), považujeme za postup v súlade so zákonom – žiaden orgán verejnej správy nemôže rozhodovať len na základe tvrdení účastníka, ale na základe predložených dôkazov preukazujúcich tvrdené skutočnosti.

Čo sa týka Vášho opakovaného poukázania na stanovisko generálneho riaditeľa právnej sekcie ministerstva Mgr. Matúša Sopatu č. 11951/2022/143 zo dňa 20.06.2022 vo veci právneho výkladu ustanovenia § 6 zákona č. 219/2006 Z. z. a rovnako tak pokiaľ ide o prípad Anny Jablonovskej, v tejto súvislosti zotrvávame na stanovisku uvedenom v liste štátneho tajomníka ministerstva zo dňa 7. marca 2023.

Pokiaľ ide o Vaše návrhy na novelizáciu zákona č. 219/2006 Z. z., tieto berieme na vedomie, ďakujeme Vám za ne a v prípade, ak bude na zmenách dotknutého právneho predpisu existovať širšia celospoločenská zhoda zvážime, či sa Vašími návrhmi budeme inšpirovať.

Pokiaľ ide o právnu úpravu zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov (vrátane zákona č. 365/2020 Z. z.), gestorom uvedeného zákona je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktoré je kompetentné na prípadné legislatívne zmeny citovaného zákona.

Na záver sa Vám chceme poďakovať za Váš záujem o danú problematiku a veríme, že naše vysvetlenia prijmete s pochopením.

S pozdravom

Juraj Palúš

generálny riaditeľ sekcie legislatívy